

УДК 007(477.83/86)

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА ДЛЯ СЛУЖИТЕЛІВ ЦЕРКВИ В ГАЛИЧИНІ 1920–1930-Х РР.

БЛІХАРСЬКИЙ Роман,

Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, вул. Стефаника, 2, м. Львів, 79000, Україна, email: patra727@gmail.com

У статті розглянуто особливості функціонування української преси для служителів Церкви, що виходила в Галичині у міжвоєнний період. Визначено структурно-функціональну специфіку періодичних видань для священників і дяків, окреслено основні тематичні маркери, з'ясовано консолідаційну роль у діяльності духівництва. На основі архівних документів проаналізовано умови створення й проблемні пункти функціонування часопису «Сівач», окреслено його основні тематичні напрями, специфіку видавничої політики редакції. Розглянуто спробу редакції «Вістника Марійських Товариств» започаткувати спеціальний додаток для духівників «На глибінь». Окреслено позиціонування «фахової» для служителів Церкви преси в історії української журналістики.

Ключові слова: українська преса, Галичина, журналістика, редакція, часопис.

Вступ. Релігійна преса Галичини – це невід’ємна складова української періодики, що водночас є документальним свідченням причетності нації до багатовікової традиції прояву релігійності людської спільноти, де ми також віднаходимо прояви національного колориту в способі сприйняття та інтерпретації принципів та догматів віросповідань. Релігійна преса Галичини досі не була об’єктом спеціального комплексного дослідження, а «історія української релігійної періодики практично не вивчена» [5]. Аналіз розробленості проблематики, пов’язаної із вивченням релігійних періодичних видань, що виходили на теренах Галичини у зазначений період, а також здійснення їх класифікації та типологізації, дає змогу зробити висновок, що ця тема досліджена фрагментарно. Проте про її важливість свідчить, наприклад, такий факт, що «Ватиканський собор дає розпорядження засновувати повсюдно національні бюро у справах преси, кіно, радіо та телебачення, які зобов’язують «координувати спільні заходи, виховувати сумління вірних і спонукати католиків до роботи в цій царині». У декреті «Inter Mirifica» підкреслено важливість фахової освіти служителів Церкви, яка повинна відповідати «вимогам часу» [9, с. 75].

Вивчаючи пресу окресленого періоду, ми використовували загальнонаукові методи аналізу та синтезу для виокремлення та систематизації факторів формування і становлення пресових видань, дедуктивний та індуктивний методи для виявлення закономірностей функціонування часописів, а також історико-типологічний та порівняльний методи дослідження. Бібліографічним опертям для нашої роботи слугувала укладена Є. Міслом «Бібліографія української преси в Польщі (1918–39) і Західньо-Українській Народній Республіці (1918–19)» [6].

У статті ми зосередилися на одному із історичних відрізків періоду розвитку й функціонування української преси загалом – міжвоєнному двадцятилітті, коли територія Галичини перебувала у складі Польської держави. До слова, польську пресу, присвячену досліджуваній проблематиці у зазначений період, вивчав дослідник А. Пачковський [10].

Результати й обговорення. Служителі Церкви (греко-католицькі, православні, євангелістські) впродовж міжвоєнного двадцятиліття заснували, утримуючи за власний кошт, майже 50 газет і журналів, розрахованих на широке читацьке коло. Здебільшого зміст цих видань формувалася за таким принципом: інформаційно-публіцистичні матеріали, що під притаманним редакції кутом зору висвітлюва-

ли суспільно-політичні, економічні, культурні проблеми, а також художні тексти (оригінальні й перекладні, які повинні були формувати світоглядну думку читача), довідково-інформаційний відділ. Це, зокрема, видання «Лицарство Пресвятої Богородиці», «Правда», «Христос Наша Сила», «Воскресеніє», «Віра і Наука», «Українська Реформація», «Ідім слідами св. священомученика Йосафата», «Євангелист: Часопис присвячений поширенню євангельської думки» та ін. Редакційні завдання часописів такого типу чітко окреслила дослідниця А. Бойко, зазначивши: «Духівництво, судячи з публікацій, вважало своєю місією не тільки церковні відправи чи поширення православних догм, а передусім прищеплення суспільству філософсько-етичних принципів, підґрунтям яких стало християнство» [1, с. 7].

Крім цих видань, служителі Церкви ініціювали й провадили видавництво низки часописів, що призначалися передовсім для священників та дяків. Ці часописи належать до фахової преси, покликаної підтримувати спеціальні (за фахом) читацькі кола. Такі видання, за підрахунками Л. Сніцарчук, «стали одним із найбільш численних типів преси (у Галичині. – Р. Б.), зайнявши таким чином третю – після громадсько-політичної і культурологічної груп – і першу – серед видаваних у австро-угорський період і відновлених у міжвоєнні роки – позиції» [7, с. 175].

Представники духівництва, організовуючи та видаючи релігійні часописи, завжди були впливовим елементом еліти українського суспільства, вони творили не лише в царині теології, а й проявили себе у сфері гуманітарних, природничих наук, мистецтві, брали активну участь у низці ключових суспільних і політичних ініціатив. Вивчення їхнього досвіду в справі видання релігійної періодики та журналістики розкриє нові грані розуміння явищ епохи, в якій вони творили.

Мета нашого дослідження – вивчення особливостей функціонування, з'ясування концептуальних засад, характеристики змістового наповнення видань, що входять до зазначеної категорії. Для цього окреслимо програмні засади й пріоритети видавців, наведемо приклади структури та змісту часописів, тематичні та функціональні особливості, виокремимо головні проблемно-тематичні напрями публікацій цих видань.

Серед часописів, які намагалися допомогти служителям виконувати завдання Церкви, назвемо передовсім ті, що розпочалися ще наприкінці ХІХ – початку ХХ ст., – «Львівські Архієпархіяльні Відомости» (1889–1944), «Вісник Перемиської Єпархії» (1889–1918, 1928–1939), «Уставъ Богослужень...» (1907–1911, 1923, 1931, 1935, 1937–1939), а також засновані й видавані впродовж певних років міжвоєнного двадцятиліття «Богословія» (1923–1939), «Записки Чина св. Василя Великого» (1924–1928, 1930, 1932, 1935), «Дяківський Шлях: Люстрований незалежний, аполітичний, становий орган» (1929–1930), «Сівач» (1936–1939), «Дяківський Прапор» (1936), «Добрий Пастир» (1931–1939), «На Глибінъ» (1938). «Сподіваючись допомогти своєму читачеві – служителю Церкви, працівники «станових» видань формували їх зміст статтями, проповідями, інформацією про богослужбні дні, відповідями на запитання духівників. Редакції релігійних пресодруків орієнтувалися на вмотивованого читача й з огляду на це відповідно окреслювали завдання. Духівництво, яке отримало обізнаних у його щоденній діяльності порадників, інформаторів, ба навіть політичних тлумачів, підтримувало ці часописи достатньою для функціонування передплатною увагою» – підкреслювала Л. Сніцарчук, ведучи мову про фахову пресу загалом [7, с. 176].

Не маючи змоги охарактеризувати у статті специфіку проблемно-тематичних аспектів усіх часописів зазначеного читацького призначення, наведемо низку компонентів змісту журналу «Сівач», які, зрештою, були притаманні й іншим виданням і слугували професійною підпорою для служителів Церкви. Це видання виходило в світ із підзаголовком, що містив чітке маркування – «часопис для проповіді й катехизи». У програмній статті першого випуску редакція акцентувала необхідність го-

мілетично-катехитичного часопису для українського духовенства, про що «не може бути сумніву, що під сучасну хвилю, є він просто пекучою конечністю». Про змісто-ве наповнення цього часопису в статті відзначалося, що ним стануть, як і «Недільні й Празничні» проповіді, систематично укладені катехизи, катехитичні проповіді, ексорти, апологетичні конференції, приклади до проповідей і ексорт, статті на тему теорії та практики проповідництва та катехитики, так і спеціальні теми, зокрема «конференції про Католицьку Акцію, науки літургійні, місійні, великопісні, марійські, до Пресвятого Серця Христового, про суспільне питання і т. д.». На власній увазі до суспільної проблематики особливо наголошувала редакція, мотивуючи тим, що «якраз нині, коли большевизм намагається скрито протиснутися буквально всюди, – навіть й до церковних організацій, – коли квестія нерівного поділу дібр сталося вихідною точкою воюючого безбожництва, – такі науки про суспільне питання незвичайно актуальні й конечні» («Від Редакції «Сівача» // Сівач, 1936, ч. 1).

Серед священників, які долучилися до написання недільних та святкових, станових проповідей та ексорт, були: О. Горчинський, В. Рабій, Й. Застирець, В. Попадюк, О. Годунько, П. Мриглод, М. Угорчак, А. Погорецький та ін. Специфікою цих текстів вважаємо те, що вони давали вмотивованому читачеві простір для роботи над власними проповідями, сприяли творенню індивідуального стилю гомілетики, акцентували важливу проблематику, виокремлюючи необхідні для відзначення та обговорення теми моралі. Відповідно до програмних засад редакції часопис містив матеріали таких категорій: проповіді на неділі й свята, ексорти («Ексорта на неділю по Просвіщенню», «Ексорта на нед. Томину», «Ексорта на початок шкільного року», «Ексорта про IV. Заповідь Божу», «Ексорта на Празн. Введення в храм Пресвятої Діви Марії»), принагідні проповіді («Христос, а робітництво», «Християнська Церква в обороні прав робітництва», «Проповідь в століття «Русалки Дністрової»», «Проповідь на 900-літний Ювілей проголошення Пресвятої Діви Марії Царицею України», «Проповідь про поміщення святих Тайн»).

При цьому варто відзначити ще й такий тип публікацій, як станові проповіді («Перша станова наука для мушчин», «Станова наука для невіст», «Станова наука для молодців»), конференційні матеріали («Цикль конференцій про Католицьку Акцію»), катехизи та катехитичні проповіді («Катехизина I класи вселюдних шкіл»), статті на тему гомілетики («Через обнову проповідництва до обнови християнського життя», «Чи і як стосувати методу «школи праці» при навчанні релігії», «Як повинна виглядати правильно збудована катехиза?», «Про високе завдання учителя релігії»), апологетичні матеріали («У відповідь мудрагелям і недовіркам»), приклади та матеріали до проповідей та ексорт, а також реколекції, рецензії та бібліографія. Лише за цими назвами, без особливих тлумачень і пояснень, можемо підсумувати, що пропонує священникам тематична палітра заторкувала всі сфери релігійно-виховних аспектів. Щодо конференційних текстів, а саме циклу публікацій о. П. Дзедзика, у якій автор доводить історичність феномену Католицької Акції, та зокрема енцикліці папи Пія XI «*Ubi arcano Dei*», гасло якої «*Rex Christi in regno Christi*», – «Христовий мир у Христовому Царстві» – могутній орудник, що веде до цього миру, – орудник, що йому на імя «Католицька Акція»).

Цікавими для нас є статті, які згідно з позначкою авторів мали дискусійний характер. Це, зокрема, серія публікацій о. П. Дзедзика «Чи і як стосувати методу «школи праці» при навчанні релігії?», в якій автор намагався розгледіти питання адаптації «від недавнього часу такою дуже модною та популярною» педагогічною методикою, як «школа праці» в системі релігійного виховання та катехизи. Автор обґрунтовує цю ідею тим, що «катехиза, як і взагалі католицька педагогіка, мусить теж поступати вперед при загальному поступі світської педагогіки: мусить засвоїти собі і модерної системи навчання те, що з успіхом достатється засвоїти... Бо коли б стояти на місці, тоді стали б вороги Церкви доказувати, що релігія, як окремий пред-

мет начання, мовляв, «неспосібний», щоб достосуватись до нових метод і тому, як старий, засоружлий баяєст треба його зчеркнути з плянів навчання...» (П. Дзедзик. Чи і як стосувати методу «школи праці» при навчанні релігії? // Сівач, 1936, ч. 1).

Таким чином, конкретний випадок дослідження меж інтеграції «школи праці» в систему релігійного навчання автор вводить у загальну дискусійну тему перетину світських та релігійних дисциплін, на цьому прикладі намагається дати відповідь на запитання: «чи можемо ми, катехити, невільничо і без застережень прищеплювати цю методу зі світських предметів до навчання Божих правд? А коли ні, то яких границь можемо її з успіхом стосувати при нашому предметі?».

Ще один приклад дискусійних матеріалів – цикл публікацій, що подавалися редакцією у рубриці «Апольогетичний кутик»: «У відповідь мудрагелям і недовіркам», де у вигляді «провокативне питання – відповідь» висвітлювалися певні, здебільшого розбіжні, проблеми. Питання здебільшого вибудовувалися на основі суперечностей між матеріальними та духовними цінностями, окрім того, яке вміщене у ч. 1 за 1937 р. і сформульоване так: «Коли Церква так дуже прихильна до робітника, то чому ж так ворожо відноситься до соціалістів, які ж прецінь борються за права робітників, а в справі віри полишають кожному свободу сумління» (У відповідь мудрагелям і недовіркам // Сівач, 1937, ч. 1 (5)).

У такому самому руслі це питання висвітлювало ставлення Церкви до соціалізму. Зокрема відзначимо особливий підхід і вміння редакції трактувати певні контр-аверсійні проблеми. Ось, наприклад: «Ми, люди праці добре робимо, що держимось соціалізму. Соціалізм – то наша релігія, а праця, – то наша святоч. Соціалізм нас піддвигнув, зробив із нас людей, боронить нас. А Церква нічого нам не дала. Вона й навчас: «Мое царство не з цього світу»... (Йо. 18. 36)». Розгорнені відповіді на низку запитань дають зрозуміти, що Церква критикує те, що за діями ідеологів та політиків, які виступають під гаслами соціалізму, мотив насильного взяття та реалізації влади, що не має нічого спільного із боротьбою за права робітників. Для унаочнення автор подає опис тих політичних реалій, які є у країнах та регіонах світу, що панівною ідеологією належать до соціалістичних напрямів політичної думки.

Цікавим у контексті нашої проблеми є вміщення на сторінках «Сівача» серії публікацій «Проповіди про суспільне питання: Христос – а робітництво», «Проповіди про суспільне питання: П. Хр. Церква в обороні прав робітництва», та «Конференції про суспільне питання: Христова Церква – а приватна власність», у яких автор осмислює засади тенденційної в тогочасі ідеології соціалізму з точки зору християнської теології та етики. Спосіб, яким редакція бажала започаткувати співпрацю та простежувати думку своїх передплатників у першій рік виходу «Сівача», – це за проведення анкетування читачів задля того, щоб сформувати думку «про правильний чи неправильний шлях його; тоді й справитися те, що недобре і недоцільне» (До всіх Впр. Отців! // Сівач, 1936, ч. 1).

Підкреслюючи, що від анкетування залежатимуть напрям та зміст «Сівача», редакція здійснила опитування читачів. Серед питань анкети, зокрема, були: «Чи «Сівач», на Вашу думку, вибрав правильний шлях для здійснення своєї програми? Які з порушених «Сівачем» статей вважаєте дуже влучними і потрібними, а які зовсім злишніми? Які ділянки (теми) поширити, а які нові, з обсягу гомілетики та катехизи ввести? Чи такі широкі начерки проповідей, як їх маєте у «Сівачі» що не вистарчають для Вас? Чи не вважаєте, що такі начерки хосенні ще й з цього огляду, що дають знамениту нагоду самостійно оформлювати проповідь, а при тім виробляти собі свій стиль? Чи користаєтесь з начерків катехиз? Чи вони Вам вистарчають? Чи корисні і потрібні на будуче? Чи поділ по місяцям влучний? Під якими умовами сталися б Ви передплатником «Сівача»?» (Анкетний листок // Сівач, 1937, ч.1 (5)). Наведений корпус запитань підтвердив прагнення редакції принести якомога більше користі своїм читачам.

У подальших числах редакція публікувала деякі відповіді на анкетні запитання, серед найважливіших та найбільш повторюваних рекомендацій щодо подальших випусків часопису були: «більше прикладів у проповідях, більше принагідних проповідей і давати проповіді (та начерки) на всі неділі та свята», подавалися пропозиції щодо того, щоби на сторінках «Сівача» публікувалися матеріали станових конференцій, ексортів апологетичного спрямування, тексти промов виголошених на зібраннях Католицької Акції Української Молоді. Крім того, на концепцію формування змістового наповнення свого часопису вплинула позиція читачів «за викінченими, хоч би коротенькими проповідями», вказуючи на труднощі, які має священник у великій парохії під час приготування проповіді. Отець Дзедзик дотримав обіцянки, даної Митрополитові Андрею, що докладе якнайбільше зусиль, «щоб «Сівач» стояв на висоті свого завдання і був дійсним помічником для нашого духовенства у його важкій під сучасну хвилю праці» [3].

Ураховуючи побажання священників, уміщені в анкетних відповідях, редакція «Сівача» почала чітко дотримуватися принципу формування готового «інтелектуального продукту», тобто замість чернеток подавати вже готові тексти проповідей із принагідними прикладами. Щодо відділу рецензій думка читачів розділилася: коли одні вимагали розширити цей відділ, інші скаржилися на занадто великий обсяг матеріалів, що забирає у них час і зусилля. Серед точок зору конкретних осіб наведемо приклад допису отця Василя Дубицького, який наголошував: «Сівач» «подає проповідничий матеріал в добрій, прозорій і легкій формі, а теми добирає життєві та актуальні. – пристосований до психічних вимог нашого нервового покоління, яке не зносить довгого напруження уваги, дає йому легку й цікаву духовну поживу; проповідникам знову помагає легко присвоїти собі логічно унятий матеріал – Особливо для сільського Духовенства, перетомленого різними заняттями, принесе «Сівач» давно пожаданий засіб до сповнення важкого душпастирського обов'язку» (Від Редакції // Сівач, 1939, ч. 3 (31)).

Надсилаючи перше число «Сівача» до всіх греко-католицьких священників «цілої церковної провінції» та формуючи вигідну передплатну політику, редакція прагнула досягти найбільшої кількості потенційних читачів для свого часопису. Проте матеріальні проблеми, що супроводжували фактично всі, незалежно від типологічних характеристик, часописи, розпочалися у редакції вже у перші місяці роботи. У листі редактор «Сівача» о. Петро Дзедзик до митрополита Андрея Шептицького від 1 жовтня 1936 року писав, що «початкові місяці видавництва дуже критичні, – важні і непевні. Священники не дуже спішаються з передплатою, накладі перших чисел, як оказових, великі і дорого коштують, а найближче оточення досить скептично настроєне. Тут і там чую навіть передсказання, що «Сівач» скоро скінчиться, бо і матеріалу і грошей в мене забракне незадовго...» [4]. Розвиток ситуації із передплатою на журнал може простежити також за редакційними замітками, що публікувалися у кожному випуску. Зокрема, у ч. 11 за 1937 р. видавці, звертаючись до своїх передплатників, нагадували, що ті з них, які зволікають «з кількомісячною передплатою, звольять ласкаво вибачити, що слідуєчого числа (за грудень) не дістануть. «Сівач» друкується за готівку, а що він дешевий, тому тільки при точній передплаті може існувати; інакше мусів би впасти. Тому дуже просимо звернути увагу на «Стан передплати» і зазначену, довжну квоту вирівняти».

У подальшому ж редакція йшла на певні видозміни свого часопису, що було пов'язано винятково із фінансовими проблемами. Так, в одному із випусків анонсувалося, що, збільшуючи обсяг «Сівача» на вісім сторінок, редакція не збільшує його вартості за умови, що всі читачі впродовж першої половини січня 1939 р. здійснять річну передплату. З цього приводу читаємо опублікований у відділі анкетних відповідей коментар о. Ол. Корнеця: «Подивляю, як можете дати собі раду: «Сівач» ще й товстіє, хоч карман його редактора певно худне» (Переписка Редакції // Сівач, 1939, ч. 2 (30)).

Як свідчать подальші редакційні замітки, реформи із обсягом чисел не дали очікуваного результату, оскільки «умовини, під якими це збільшення мало наступити, не вповнилися. Бо масової передплати на р. 1939 ми не одержали. Хіба, що це станеться в березні... Отже ждемо далі...». Тут ми можемо зазначити конкретний випуск часопису, коли була опублікована ця фраза, (1939, ч. 4), проте вона стала своєрідним рефреном й в інших числах часопису. Адже складнощі видавання супроводжували редактора П. Дзедзика впродовж усіх років виходу «Сівача».

Із цією самою проблемою він звертався у листах до митрополита Андрея Шептицького: «Осміляюся просити о одноразову субвенцію на видавання Сівача. Кредит у друкарні вже з третім числом скінчився. Треба платити залежності, треба платити біжучі кошти накладу... Положення майже безвихідне. (Показується, що “Сівач” не дасть мені “minimum” екзистенції). У цьому то критичному положенні осміляюся просити Вашу Ексцеленцію о поміч. І надіюся, що її одержу. Бо в кожній критичній ситуації Ваша Ексцеленція мали для мене найбільше зрозуміння і спочутливого серця» [2]. Дійсно, роль Митрополита Андрея Шептицького у видаванні релігійної преси загалом і «Сівача» зокрема важко переоцінити. Вважаємо, що ця тема заслуговує окремого дослідження.

Із величезними складнощами, поборюючи матеріальну скруту, внаслідок подій у вересні 1939 року редакція вимушена була припинити свою діяльність. Відзначимо, що використовуємо поняття «редакція» дуже умовно, адже, як виявилось за різними документами, отець П. Дзедзик працював над формуванням часопису одноосібно: «“Сівач” забирає мені весь час. Бо не тільки редакційні справи, але й всі технічні (адміністрація, експедиція, коректа і все пр.) мушу, із браку грошей на помічника, сам полагоджувати» [3]. Часопис «Сівач» – приклад натхненної самовідданої праці колективу отців-редакторів, із видавничої ініціативи яких, попри постійні матеріальні проблеми, заповнилася гостра нестача часописів гомілетично-катехитичного спрямування для українського священства Галичини у 30-ті роки ХХ ст.

Розглядаючи означену тему, варто згадати видання «На глибін» як ще одну спробу налагодити видавання часопису для священнослужителів. Цією проблемою перейнялася редакція часопису «Вістник Марійських Товариств», що виходив у Львові як орган управи Марійського товариства молоді впродовж 1926, 1936–1938 рр. Зі зміною періодичності виходу «Вістника Марійських Товариств», а саме «перетворення» його із неперіодичного видання у кварталник, редакція планувала також разом зі свіжим випуском долучати додаток «На глибін», змістовим наповненням якого мали стати тексти та начерки проповідей, конференцій, матеріали для учасників Марійських товариств, що мали, як і «Сівач», виконувати важливу місію – підтримки священнослужителя у проповідницькій діяльності його праці. Попри те, що свої плани редакція оголошувала у випусках за 1937 р., сам додаток розпочався у 1938 р. Із праць дослідників відомо про вихід трьох чисел, проте доступне у фондах ЛННБ України імені В. Стефаника лише ч. 2, весь обсяг якого займав конференційний нарис о. Маркіяна Когута «Наша небесна опікунка».

Висновки. Підсумовуючи, відзначимо, що змістове наповнення часописів для служителів Церкви загалом характеризується широким спектром гомілетичних нарисів та проповідей, які слугували всеохопним джерелом для їхньої особистої проповідницької, катехитичної та освітньої праці серед мирян і в церкві, і в шкільних навчальних закладах. Політика редакцій щодо активної співпраці з передплатниками сприяла постійному коригуванню проблемно-тематичних напрямів публікацій. Це відбувалося завдяки активно провадженій комунікаційній політиці редакцій часописів. У тональності низки публікацій, що так чи інакше торкалися суспільно-політичної проблематики, відображалися тенденції новітньої епохи. Автори намагались із релігійної християнської точки зору дати відповідь на запити часу, що оберталися навколо тем суспільного устрою, ролі та місця окремої людини у міжвоєнному світі

змін. Ці публікації, ретельно відбирані працівниками редакцій, були орієнтирами для духовників у їхній повсякденній пастирській праці.

Важливою рисою окремих публікацій часописів для служителів Церкви була спроба подолати контраверсію світського та релігійного у справі педагогіки та виховання. Крім суто теоретичних засад, що важливо, читачам пропонувалися шляхи практичного застосування цих знань.

1. *Бойко А.* Преса православної церкви в Україні 1900–1917 рр. Культура. Суспільство. Мораль / Алла Бойко. – Дніпропетровськ, 2002. – 308 с.

2. *Лист П.* Дзедзика до Андрея Шептицького (Львів, 01.10.1936): ЦДІАУ. – Ф. 358, оп. 1, спр. 250. – Арк. 26.

3. *Лист П.* Дзедзика до Андрея Шептицького (Львів, 04.01.1927): ЦДІАУ. – Ф. 358, оп. 1, спр. 250. – Арк. 13.

4. *Лист П.* Дзедзика до Андрея Шептицького (Львів, 09.04.1937): ЦДІАУ. – Ф. 358, оп. 1, спр. 250. – Арк. 15.

5. *Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст.* (Структура. Частина перша) / за ред. С. Костя. – Львів, 2002. – 343 с.

6. *Місило Є.* Бібліографія української преси в Польщі (1918–39) і Західньо-Українській Народній Республіці (1918–19) / Євген Місило. – Едмонтон ; Альберта, 1991. – 250 с.

7. *Сніцарчук Л. В.* Українська преса Галичини (1919–1939 рр.) і журналістикознавчий дискурс / Лідія Сніцарчук. – Львів, 2009. – 416 с.

8. *Українські часописи Львова 1848–1939 рр. : іст.-бібліогр. дослідж. : у 3 т.* – Львів, 2003. – Т. 3, кн. 2 : 1929–1939 рр. – С. 796–797.

9. *Церква і соціальна комунікація: Найголовніші документи Католицької Церкви про пресу, радіо, телебачення, Інтернет та інші медіа / упоряд. і наук. ред. М. Перун.* – Львів, 2004. – 440 с.

10. *Paczkowski A.* Prasa polska w latach 1918–1939 / Andrzej Paczkowski. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1980. – S. 292–296

UDC 007 (477.83/86)

Ukrainian press for ministers of the Church in Galicia, 1920–1930

Bliarsky Roman,

Lviv National Scientific Library of Ukraine V. Stefanik, 2, Stefanik St., Lviv, 79000, Ukraine, email: patra727@gmail.com

The article deals with the peculiarities of Ukrainian press for the ministers of the Church, published in Galicia during the interwar period. The structural and functional specificity of the periodicals for priests and clerks is determined, the main thematic markers are outlined, a consolidating role in the clergy is found out. Based on archival documents the conditions of creation and functioning of problematic points of the magazine «Sivach» are defined and analyzed, its main thematic areas and the specific editorial policy of publishing are outlined. The attempt of the editorial staff of «Vistnyk Mariiyskyh Tovarystv» to make a special application for clergy «Na glybynu» is considered. The position of the «professional» for the ministers of the Church press in the history of Ukrainian journalism is outlined.

Key words: Ukrainian newspaper, Galicia, journalism, editorial, magazine.

Украинская пресса для служителей Церкви в Галичине 1920–1930-х гг.

Блихарский Роман

В статье рассмотрены особенности функционирования украинской прессы для служителей Церкви, которая выходила в Галичине в межвоенный период. Определена структурно-функциональная специфика периодических изданий для священников и дьяков, обозначены основные тематические маркеры, выяснена консолидационная роль в деятельности духовенства. На основе архивных документов определены и проанализированы условия создания и проблемные пункты функционирования журнала «Сеятель», охарактеризованы его основные тематические направления, специфика издательской политики редакции. Рассмотрена попытка редакции «Вестника Марийских Обществ» открыть специальное приложение для духовников «На глубину». Определено позиционирование «профессиональной» для служителей Церкви прессы в истории украинской журналистики.

Ключевые слова: украинская пресса, Галичина, журналистика, редакция, журнал.

1. *Boiko A.* Press of the Orthodox Church in Ukraine 1900–1917. Culture. Society. Morality / Alla Boiko. – Dnipropetrovsk, 2002. – 308 p.
2. *Lyst P.* Dzedyzka to Andrew Sheptytsky (Lviv, 01.10.1936): CDIAU.– S. 358, descr. 1, right. 250. – L. 26.
3. *Lyst P.* Dzedyzka to Andrew Sheptytsky (Lviv, 04.01.1927): CDIAU.– S. 358, descr. 1, right. 250. – L. 13.
4. *Lyst P.* Dzedyzka to Andrew Sheptytsky (Lviv, 09.04.1937): CDIAU.– S. 358, descr. 1, right. 250. – p. 17.
5. *Essays* in the History of Western media of the first half of the twentieth century. (Structure. Part one) / Ed. S. Kost. – Lviv, 2002. – p. 343.
6. *Misylo E.* Bibliography of Ukrainian Press in Poland (1918–39) and in Western-Ukrainian People's Republic (1918–19) / Eugen Misylo. – Edmonton; Alberta, 1991. – 250 p.
7. *Snitsarchuk L.V.* Ukrainian Galician Press (1919–1939) and Discourse about Journalism / Lidiya Snitsarchuk. – Lviv, 2009. – 416 p.
8. *Ukrainian Lviv Journals 1848-1939: ist.-bib. doslidzh.* : In 3 vol. – Lviv, 2003. – Tom 3, Knyga 2: 1929–1939. – p. 796–797.
9. *Church* and social communication: The main documents of the Catholic Church about press, radio, television, Internet and other media / compiler and scientific editor M. Perun. – Lviv, 2004. – 440 p.
10. *Paczkowski A.* Polish Press between 1918–1939 / Andrzej Paczkowski. – Warsaw : Panst-vove Vydavnictvo Naukove, 1980. – P. 292–296.

Стаття надійшла до редакції 11.11.2015